

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1901. február 17.

18. számban közölt fejtető kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Ladoga tó, Oroszországban. A Néva és a Volchow közt van a hasonló nevű csatorna. **Oszlop-rejtvény:** Karthauzi. **Képrejtvény:** Múzsza.

Helyesen fejtették meg: Koses Antal, Fejérváry Tibor, Lőrincz Ferenc és Dezső, Littomericzky Nándor, Erdős Fülöp, Flam Róbert, Joó István, Géczy Géza, Barok Imre, Grossmann Sándor, Lázár Bertalan, Spatz Ödön, Ács Nagy István, Vargha László, Hild Lajos, Ajtay Géza, (Rosenberg) Radó Ferencz, Kutlik Félix, Ilvovszky Sándor, Wajdits Gábor, Krausz Arthur, Spur Endre, Pongrácz Pál, Bohrandt Lajos, Vértes Gusztáv, Barczén Gábor, Nagy Rudolf, Neoschil Antal és Sándor, Schlesinger Ervin, Maressek Sándor, Prágyik Flóris, Kósa Miklós, Engel József, Fink Tibor, Dely István, E. Csiky Imre, Harmath Iván, Vida Károly, Scheibner József, Köszler Arthur, Schaffer Lipót, Weiss Aurél, Zúrányi Gusztáv, Steiner Albert, *Kis Béla*, Balássy Miklós, Alexy Lajos, Engi Emil, Steiner Lajos, Mayer Jenő, Varga Csongor, Emmerling László, Schlesinger Arthur, Feyér László, Sándorfy Dezső, Székér Mihály, Simonyi Kálmán, Politzer Hugó, Skripecz Dezső, Tekus Oszkár, ifj. Hetényi Akos és Endre, Marzsó fivérek, Toperczer Ödön, Popovics Endre, Fodor Jenő, Vidor Dezső, Pavlicsek Leó, Bakos Gábor, Blau Miksa, Pollák István és Aurél, Kurja Jenő, Ronchetti József, Papp Szász Tamás, Prenoszil Béla, Kiszely Géza, Jankovics Ferencz, Grossberger Zoltán, Pászthy Ödön és Imre, Vései Ferencz, Lázár Antal, Zrínyi Ferencz, Spitzer Jenő, Donáth Géza, Milhofer Gyula, Rosenberg Sándor, L. Gyárfás Elemér, Vértes T., Laufer Samu, Deutsch Ignác, Viski Jenő, Klosz János, Czikker Ferencz, Rusz Guidó, Rákóczy Sándor, Andriská Emil, Beck Dezső, Znojemszky Nándor, Oblath Sándor, Szigeti Endre, Horvát Andor, Antony Gyula, Szauer József, Schwarcz Péter, Kikaker Ernő, ifj. Simay Vilmos, Borosnyay Oszkár, Przybilla Jenő.

A kitért könyvjutalmat (Arago François «Nagy emberek» című művét) *Kis Béla* pápai előfizetőnk nyerte meg.

A Vörösmarty-szobor javára «Vörösmarty-szám»-unk fejében folytatólagosan a következő tanintézetektől kaptunk adományokat:

Múlt heti kimutatásunk	1046	kor.	27	fill.
Nagykállói állami gimnázium	10	»	»	»
Székelyudvarhelyi m. kir. állami főreál	10	»	»	»
Rozsnyói ev. főgimnázium	8	»	90	»
Nagykiskindai főgimnázium	6	»	20	»
Karaczi gimnázium	4	»	20	»
Marosvásárhelyi róm. kath. főgimn.	2	»	20	»
	1087	kor.	77	fill.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

SZERKESZTŐI TELEFON.

—incz —encz. Képrejtvénye elég ügyes, de közlésre még nem alkalmas. — **Erdős Fülöp.** A «Pompéji pusztulása» az egész éven át fog folyni. Minden fejezettel fokozódik az érdeklődés. — **M. J.** Utirajza elég gyakorlott stílusra mutat, de lapunkban való közlésre még nem alkalmas, különben sem volna időszertülyesmit most télvíz idején közzétenni. — **Zöld virág.** Gúnyból nem szoktunk kritikát írni. Képrejtvénye túlságosan egyszerű. — **Bevert orrú.** A rúgó-labda végzetes művét elég komikail érdeklődéssel írta meg levelében. Szives készséggel közlöm a lap e helyén, hogy öné nevére a labdarúgás, ha nem is élet-, de orr-veszélylyel járt. Honorárium helyében adunk önnek egy jó tanácsot: ha gyűlöli a rúgós labdát, — ne menjen trainingre! — **P. E.** Csak türelem, lesz az is. — **N.** (Eger.) Tévedés volt annak a rejtvénynek megismétlése. — **K. B.** (Hallas.) Annak a könyvnek 4 korona az ára. A Franklin-Társulatnál rendelheti meg. — **Sz. E.** Az állatorvosnak nyolcz gimnáziumi osztályt kell végeznie, s aztán a budapesti állatorvosi akadémiára kell beiratkoznia. — **Steiner Lajos.** A bekötési tábla 1 korona 60 fillér. — **Zurányi Gusztáv.** Csikmegyében. — **M. J.** Ha beküldték volna, közöltük volna. — **Várakozó.** Elég, ha *Budapestre* című. A levelet úgy is megkapja. — **Simonyi Kálmán.** (Érsekújvár.) Annak a vállalatnak Stampfel Károly pozsonyi könyvtársa a kiadója, de megrendelheti a Franklin-Társulatnál is. — **Egy tudakozódó.** Van Kolozsvárt, Kassán (ezekhez V—VI. gimn. osztály kell), *Magyaróráról* — ide értéségi bizonyítvánnyal veszik fel. — **Egy kis házbán . . .** Nemes érzelmek, gyöngé vers. — **Arva gyermek halálára.** Nagyon lapos, köznapí próza, versben nem szabad így írni, fiam! — **M. J.** (Temetőben.) Van benne érzés, de az érzelm kifejezésének a módja nem költői. Általános, százsor megénekelt közhelyek vannak benne. — **G. A.** (Kolozsvár.) A két regényfolytatást a Franklin-Társulatnál, mint a «T. L.» kiadóhivatalánál kellett volna megrendelnie. Képrejtvénye nem közölhető, mert nagyon könnyű. — **Két epigramma.** Az első a «Molnár» — Kisfaludy hatású túlságosan érezteti, a másodikban nincs elég gondolat, s a mi fő a szellemes, csattanós vég. — **Régi előzető.** H láb fuvola grenadil-fából, 12 billentyűvel és hangoló csével. — **F. G.** Beranger és Lamartine fordításához a nyelvnek tökéletesebb ismerete, s a fordításban nagy gyakorlottság kell. E kettőn kívül még határozott költői tehetségre is szükség van. Egy-két sora sikerült, de egészben véve gyenge. Mindazonáltal dicséretes dolog, hogy fordítgat. Sok gyönyörűség és haszna is lesz belőle. — **K. Gy.** Verse halvány másolata a Kisfaludy Károlynak. — **O. S. I.** Felveheti. 2. E tekintetben nem adhatunk önnek tanácsot. Nevének megváltoztatására — úgy véljük — nem lehet oka. — **Deutsch Ignác.** Almáriium. Jegyzéket küldtünk. — **B. O.** Írása olvashatatlan. Tudósításai lehetnek kissé részletesebbek. — **B. Ö.** Hasztalan hirdetőnk, nem akad olyan, a ki eladja. — **R. G.** 1. Fiumében. 2. Aradmegyében. — **M. J.** Egyelőre ezzel a két regényvel is meg kell, s talán meg is lehet elégedni. A jövő majd meghozza kérésére a feleletet.

AJANDEKUL

kiválóan alkalmasak a

fotografáló készülékek,

Laternamagikák, Sciopticonok, mivel szórakoztató és tanulmányos időtöltést nyújtanak. Bő választékban kaphatók. 8965

Veszprémi Samu utóda

PEJTSIK KÁROLY

fényképező-czikkék szaküzletében,

Budapestben, IV., Károly-utca 1

Január hó 1-től Füzhet, IV., Város ház-utca 1. szám, Standard-palota Kossuth Lajos-utca sarok.

Arjegyzék kívánatra ingyen.

Kodakok, albumok, kartonok.

Objektívek, kamarak.

Filmek, lenczék, vegyszerek.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre . . . 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre . . . 4 kor. 80 fill.		IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre . . . 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem aunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	

MEGSZÖKÖTT EGY DIÁK.

Valamelyik iskolából megszökött egy diák. Azt mondják, hogy tizenegy éves, tehát épen abban a korban van, mikor az ember érett elmével határoz a sorsa felett, a mikor nem függ senkitől, csak a maga akaratótól, avagy mondjuk helyesebben a maga szeszélyétől.

Hogy miért szökött meg a szülői háztól, miért hagyta ott az iskolát, s az iskolában az ő társait: arról nem szól a krónika. Bizonyára nem volt valamivel vagy valakivel megelégedve. Már pedig az komoly, fontos dolog, ha egy tizenegy esztendő diák nincs valakivel vagy valamivel megelégedve. Azon nyomban segíteni kell. A tizenegy esztendő diák elvárja a szüleitől meg az iskolától, hogy mindent az ő kedvére tegyenek, különben kapja magát, világgá megy. Ehhez hasonló fenyegetések nem is olyan ritkák manapság.

És hova megy a diák, a ki hirtelen eltűnik az iskolából és a szülei háztól? Nyilván hajóra ül Kecskeméten s a Robinson szigeténél ügyesen hajótörést szenved, a parton egyet alszik, s aztán másnap megkezdi az új életet. Így színezi ki a gyermek-fantázia a kalandos életet, melyről esodálalatos történeteket olvasott, de a valóságban egyeb vége szokott lenni a megszököéseknek.

Nagyon szomorú jelenség ez. Éretlen elmének hebehurgya elhatározása, szeszély, a mely a legnagyobb szívtelességgel és hálátlansággal szövetkezik. Éretlenség, mely a világot egy darabka földnek nézi, hol minden ember a megszökött diákokat várja ölelő karral, s mindent elkövet, hogy új otthonra, új szerető szülőkre találjon. Megtévelyedett gyermek te, a ki oda hagyod az éretted fáradozó, aggódó szülők hajlékát, milyen szívtelen és hálátlan vagy te! Nem gondolsz-e

arra, hogy üresen hagyott székekre, ágyacskákra sírva borul le a te apád és anyád és szorongó szívvel lesnek minden zörejt: hátha most jön? Van-e neked fogalmad arról a szenvedésről, melyet legnagyobb jótévedőidnek okozol?

A világ nagy, s mindenütt vannak jó, de vannak rossz emberek is. Bármely szögletébe tévedj a nagy világnak: *munka és kötelesség* várnak reád; nem akadsz emberre, a ki ingyenvaló jó-ságból megveti ágyadat, virraszt álmaid felett, szeszélyes, önző kívánságaidat teljesíti.

Az első éjszaka, melyet idegen föld alatt kell eltöltened: eszedbe juttatja oktalanságodat, s ha van szivedben csak egy csöppje a gyermeki szeretetnek: ellened lázad az, megtévelyedett, boldogtalan gyermek!

Nézd a kis méhet, mihelyt napvilágra jön, kezd dolgozni. Együtt dolgozik szülőivel, társaival. Gyámolító kézre nincs szüksége, *önállóbb*, mint te vagy most tizenegy esztendő korodban, s mint leszel húsz esztendő korodban is talán. Ez a kis féreg él és munkálkodik, munkájában benne van a *hála*, benne van a ragaszkodás . . . Mi voltál te egy napos, egy éves korodban, s mi vagy most? Hol van még az az idő, mikor jogot szerzel arra, hogy sorsodat magad intézd? Az adósságok hosszú láncolata áll előtted — s ime, te úgy teszel, mint a gonosztevő, meglopod a szívét jótévedőidnek, ott hagyod nyomorultul az adósságot, melyet meg kellene most szeretettel és engedelmséggel, majd munkával és gyámolító kézzel fizetned.

Az élet nagy iskolája vajmi keserű, kiábrándító tanúsággal leezkétet meg minket embereket. Ebből az iskolából megtépett szárnyakkal, megalázkodva és bűne-bánva szokott kikerülni az olyan ember, a ki könnyelmű, szeszélyes játéknak szokta nézni az életküzdelmet. A «megszö-

kött diák» haza kerül majd, a jó szülők megbocsátanak neki, de szívökben hátramarad mindvégig egy bizonyos fájó keserűség, melyet a megtért fiú könyje talán soha, de soha sem tud megédesíteni.

És rossz ember az, a legrosszabb és legszivtelenebb, a ki szüleit tudja megbántani.

G. M.

POMPÉJI PUSZTULÁSA.

Bulwer regénye. Átdolgozta Gaal Mózes. 20

— Ne beszélj így, apám, ne lásd mindig olyan sötétnek és félelmesnek a jövőndöt! Lásd nekem van reménységem, érzem, hogy győzni fogok, s a jutalom-díjjal kiváltalak téged. Minap egy nemes ifjú félreértett engem, azt hitte, hogy én is csak olyan vagyok, mint a többi gladiátor... Fájt nekem, mert az az úr nemeslelkűnek látszik, nem is római, hanem görög, atheni, — azt hitte, hogy engem a pénzvágny sarkal a viaskodásra... Ó be rosszul gondolkozott Lydonról!

Medon bevezette fiát a maga kis kamarájába, mert komoly beszéde volt vele. M'kor aztán egymás mellett ültek, így szólott:

— Fiam, szép és dicséretes az, a mit tenni akarsz, de mégis bűn; véredek akarod ontani, hogy apádat szabaddá tedd, — hagyján, ezt még meg lehet érteni; csak hogy diadalmat más ember élete árán váltod meg... ez pedig halálalás vétek. Jóvá nem teheted még a legnemesebb cselekedet sem. Ne menj te az amphitheatrumba; hadd maradjanak továbbra is rabszolga, ilyen áron nem kedves nekem a szabadság.

— Drága jó apám! — viszonzá Lydon kissé türelmetlenül — mióta ahhoz az új valláshoz szegődöttél, túlságosan lelkiismeretes vagy. Ne beszélj nekem arról a vallásról, kérlek; erőt adtak az istenek nekem, de a bölcseségből semmit sem juttattak; nem tudlak megérteni... Figyelj csak reám! Mondd: kikkel viaskodom? Ha te azokat a nyomorult férgeket ismernéd úgy, mint én, akkor egy szavad sem lehetne szándékom ellen. Valósággal jót cselekszem, ha megtisztítom a földszíntől. Vérszomjas szörnyetegek mind; még bátorságukban is csak vadság, nyerség és szivtelenség nyilatkozik. Kiveszett belőlük minden emberi érzés, igaz, hogy nem tudják, mi a félelem, de azt sem tudják mi a hála, szeretet, jószág, részvét; gyilkolnak irgalom nélkül, elpusztulnak a halál félelme nélkül. Vajjon a te isteneid zokon vehetik-e tőlem, ha effajta szemetek ellen vias-

kodom? Apám, a fiúi szeretet és hála vezet engem — ezt pedig a te isteneid sem tarthatják bűnnek!

Szegény öreg nem tudott egyebet tenni, mint szívére szoritotta fiát és sirt... Gyenge volt az ő elméje, hogy észbeli okokkal tudta volna fiát meggyőzni arról, hogy helytelen és bűnös dolog az, a mit tenni akar. Hiszen csak egyszerű, tanulatlan rabszolga volt.

— Aztán, hallgass rám, édes apám — folytatta Lydon — ha a te Istened (mert azt mondottad, hogy csak egy Istent ismersz) csakugyan olyan jó, igazságos és emberszerető, a mint te hiszed, akkor tudni fogja, hogy engem a te vallásod még inkább megerősít szándékom megvalósításában.

— Hogy mondád? ... Hogy érted? — kérde Medon.

— Te jól tudod, hogy én is rabszolga voltam Rómában. Kis gyermek voltam, mikor a gazdám megvett. Később megszeretett és szabadon bocsátott. Jó dolgom volt Rómában, de mihelyt megtudtam, hogy te Pompéjiben vagy, ide siettem... Öregem, elerőtlenedve találtalak téged, szeszélyes, rossz indulatú urad igája alatt görnyedezve — az új valláshoz szegődöttél, s így még keservebb volt neked az uradat szolgálni, mert úgy hitted és hiszed, hogy bűnt követsz el, mikor a bálvány-isteneknek áldozatot nyújtasz gazdád parancsára. Örökké rettegsz azoktól a kinoktól, a melyek reád e miatt a másvilágon várnak. Te mesélted el, s én hittem, de felfogni, megérteni sohasem tudtam, most sem tudom. Ámde fiad vagyok, kötelességem tehát, hogy megszabadítsalak. Nem lenne-e nagyobb bűn és gonoszság tőlem, ha tovább is ily vergődésben hagynálak téged!... A halhatatlan istenekre mondom, isteni sugallatra teszem azt, a mit tenni akarok... Gazdag nem vagyok, de van erő az izmaimban — ezt használom fel, hogy háladatos fiad maradhasak, hogy megmenthesselek. Ezért lettem gladiátorra, csupán ezért, pedig utálom a mesterségemet, undor száll meg, ha azok közé a hitvány fickók közé keveredem — de akartam és most már fölveszem bármelyikkel.

— Báresak Olinthos beszédét egyszer hallanád!...

— Azt is megteszem a te kedvedért apám, de csak akkor, ha téged szabaddá tettelek, ha majd a saját kamarámban hajthatod le a fejed nyugalomra. Kiválasztottam egy kedves kis boltocskát, oda költöztetlek; olajat, bort fogok vásárolni neked; egész nap sütkérezhetel a napon, s törheted

FALKÉP POMPÉJIBEN.

a fejed azokon a furcsaságokon, a mikkel tele van... s ha Venus is úgy akarja (különben nem szereted, ha a nevét emlegetem, nos bánom is én, ha nem is akarja) — lesz majd leányod is, és lesznek borzas kis unokáid, a kik megezibálják a te fehér szakálladat és megsimogatják kis kacsoikkal az arcodat — és azok a te Lydonodnak azt mondják majd «apám»... igen, igen, mi olyan boldogan fogunk élni... Ha győzők, épen kifutja mindenre a díjból!... Örvendezzek a te szived, édes apám! Légy vidám, légy jó kedvű, én édes öregem!... De most már sietnem kell, ... vár a lanista! Jer, áldd meg a fiadat!

— Megáldalak téged, édes jó fiam! — mondá Medon meghatottságtól reszkető hangon. — Az a Mindenható, a ki a szívek redőibe lát, ismerje meg a te nemes lelkedet és bocsássa meg, hogy a sötétségben tévelyegsz!

A gladiátor ruganyos léptekkel távozott. Magas, sugár alakja oly délezzeg, oly erős volt. Az apa nézte... nézte a lépcső fokáról, aztán némán vissza ült régi helyére és eltűnődött. Vajjon ki tudná ma a bolderabb idők gyermekei közül eltalálni, hogy minő érzelmek ébredtek az öreg rabszolga szívében, s minő gondolatok az agyában?

— Bemehetek? — kérde valaki lágy, édesen csengő hangon — itthon van a nemes Julia?

A rabszolga föl se nézett, csak gépiesen intett a kezével. Az előbbi hang batoratlanul ismétlé még egyszer a kérdést, de kissé hangosabban.

— Nem megmondtam már? — mordult reá a rabszolga boszusan. — Bemehetsz!

— Köszönöm! — mondá a leányka, s midőn a vén Medon felpillantott — a vak virágáros leánykát látta maga előtt. Felkelt, megfogta kezét

és elvezette Julia szobájának ajtajáig. Aztán oda szólított egy szolgálóleányt, s bekísértette Nyidát a szép és büszke Juliához.

XXI.

Julia és Nydia.

A szép és gögös Julia ott ült szobájában, öltözőasztala mellett. Rabszolgák vették őt körül, a kik intésére vártak, hogy nyomban teljesítsék parancsát. A római nők öltözőszobája épen nem volt nagy, a Juliáé is csak valamicskével volt nagyobb a cubiculumnál. A cubiculumok (hálókamrácskák) pedig valóságos galambdúczok voltak. El sem tudnók manapság képzelni, hogy a rómaiak milyen tenyérnyi helylyel megelégedtek, hol az éjszakát eltöltötték. Ágyaik is hordozható, kis portékák voltak, egy ember könnyedén elállíthatta egyik helyről a másikra, vagy kivihette egyik szobából a másikba. Az időjárás szerint gyakran változtatták hálókamráikat, mert fölötőbb érzékenyek és kényesek voltak az idő változásai iránt. A napfényt sem kedvelték nagyon, a hűvös, félhomályos kamrák tetszettek nekik, hova hűsölni is, pihenni is szívesen vonultak vissza főleg a forró évszakokban. Ha napfényre volt szükségük, kimentek az oszlopcsarnokos kertbe.

Julia öltöző szobája az emeleten volt, a kerttel egy magasságban, a fogadó-terem tőszomszédságában, üveges ajtaja is a kertre nyílt. A félhomályhoz hozzá volt szokva a Julia szeme, s az a világosság, mely az öltöző szobába beszivárgott, elegendő volt neki arra, hogy az arczára kent festék színű hatását jól meg tudja választani.

Azon az asztalon, a mely mellett ült, kisederek, csiszolt aczélből készült tükör állott, mel-

EGY POMPÉJII ÚRNŐ.

lette heverték a fésűk, ékszerek, szalagok, aranyhajtók, illatos kenőcsök, illatszerek, melyek mind arra voltak hivatva, hogy Julia szépségét mesterségen úton fokozzák; mert a kérelhetetlen divatnak már akkor is meg voltak a maga törvényei, avagy inkább szeszélyei.

A falakon pompéjii ízlés szerint készült, rikitó színű freskók váltak ki a félhomályból. Julia lábai keleten készült, tarka szőnyegen pihentek. Kised háromlábú asztalka állott jobbra tőle, azon ezüst pompás bronz-lámpás, mely a római ötvös művészetnek igazi remeke volt, papiros tekeres hevert az asztalon. Tibullus édes, szép elégiái voltak reá írva. A cubiculumba vezető ajtón aranyvirágokkal himzett függöny. Ilyen volt ezelőtt tizenkilenc századdal egy római úrihölgynek az öltöző-szobája.

Julia hanyagon hátradölvé ült karosszékeben, az ornatix (a fésülő rabszolgáló) azon fáradozott, hogy úrnője haját szedje rendbe. Juliának szép és hosszú haja volt, ámde a divat megkívánta, hogy vendéghajjal művészileg szaporítottassék a meglevő, s az ornatix ugyancsak fáradozott, míg a mű-hajtoryot kellő ízléssel megszerkesztette.

Egy elemedettebb rabnő figyelemmel kísérte az ornatix minden mozdulatát, s időnkint utasításokat adott neki, s nem mulasztotta el Juliát égre-földre magasztalni.

— Szúrd kissé alább be azt a tüt, te ostoba! Nem látod azokat a csodaszép, arányos szemöldököket? ... Nem a görbe hátú Corinnát fésüld! Így! Most fond be a virágokat! Dobd félre azt a szegfüvet, hát illik az az arcz csodaszép bársonyához?

— Jaj! — sziszszent fel Julia — meghúztad a hajamat! Úgy dolgozol, mintha gyomot tépnél, ügyetlen.

— Haszontalan! — szidta a vén rabnő, — nem tudod, hogy milyen finom, érzékeny a mi úrnőnk? ... Azt hiszed az özvegy Fulvia sörényét fonod ... Így ni, kösd meg a szalagot ... Kérlek, szép Julia, nézd meg magadat a tükörben. Láttál-e valaha szebb arczot, mint a minő a tiéd?

Következett aztán az arcz-ékités. Fekete porral hintették be a szemöldököket, némi kis árnyalattal a szemhéját is; félhold alakú iczinke-piczinke szépség-tapasz került az ajk szélére, s így a fogak hófehérsége az arcz gödröcskéi még inkább feltűntek.

Akkor az ékszer-felaggató rabnő vette Juliát munkába. Drága fülbevalók kerültek a fülébe,

vastag arany karpereczek a karjára, a kristálytalizmán aranylánczon a nyakába; arannyal áttört himzett selyemöv a derekára, s egész rakás drágaköves gyűrű az ujjaira.

Julia legújabb római divat szerint feleziczomázva elkészült az öltözetével. Nézte szép-magát a tükörben, s intett a legfiatalabb rabnőnek, hogy olvassa fel neki Tibullus elégiáit. Ezen közben vezették be Nydiát.

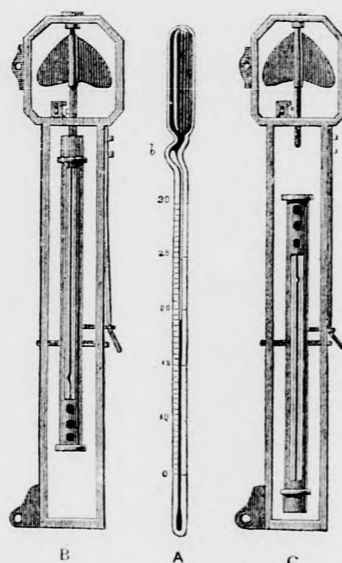
— Salve Julia! — köszönt Nydia s kezét keblén összekulesolta — parancsoltad, s én eljöttem.

(Folytatása következik.)

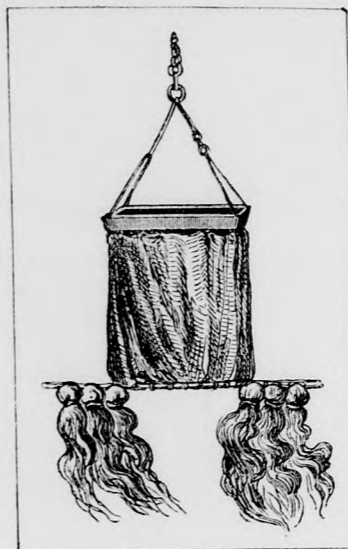
Vázlatok a tenger világából.

Ezzel a készülékkel azonban csak a tenger legalsóbb rétegeiből nyerhetünk vizet, mert hiszen csak akkor működik, ha feneket ér. De hogy áll a dolog, ha a tenger felsőbb rétegeiből és tetszőleges mélységből akarnak vizet meríteni?

E czélra Buchanan, a «Challenger» vegyész, igen szellemesen kidolgozott merítő-palackot szerkesztett, mely 0.6—1 m. hosszú és körülbelül 7 cm. átmérőjű sárgarézből készült csőből áll. Ennek mindkét végén egy-egy csap van. A csapokat egy könnyen mozgatható hosszanti rúd köti össze olyformán, hogy fel- és letolásakor mindkét csap egyszerre nyílik vagy záródik. Ha a palackot a vízbe süllyesztik, a víz nyomása a rudat felfelé tolja, mindkét csap nyílik és a víz szabadon átjárhatja a csövet. A mint a kívánt mélységet, melyből vizet akarnak meríteni, elérték, a készüléket felhúzzák. Ebben a pillanatban a víznek ellenkező irányú nyomása a rudat most lefelé tolja, minek folytán mindkét csap egyszerre bezár-

Negretti-Zambra-féle hőmérő.

Az uszályos háló.

ródik, a cső pedig bizonyos mennyiségű vízzel megtelik, a mely az illető mélységből való.

A mélytenger hőmérsékleti viszonyainak megvizsgálására különböző hőmérőket készítettek. Ha meggondoljuk, hogy ezeknek nagy mélységekben mekkora nyomást kell kiállaniok, könnyen megérthetjük, hogy biz azok nem lehetnek holmi törekeny portékák! Előbb vizsajttal kipróbálják őket, hogy ellentállhatnak-e vagy hetven mázsányi nyomásnak (egy négyzethüvelyknyi felületre vonatkoztatva)? De mind a mellett épen nem ritka eset, hogy 7—8000 m.-nyi mélységekben a víz nyomásától összezúzódznak.

Többféle ilyen mélyvízi hőmérőt találtak már fel. Legjobbnak tartják ez idő szerint azt, melyet Negretti és Zambra mechanikusok 1878-ban szerkesztettek.

Ez egy úgynevezett «felforduló készülék», mely azon alapszik, hogy felfordulásakor kéncsőtömegről egy vékony higanyoszlop elszakad. Kéncsőtartója nem gömbös, hanem hosszúkas hengeridomú. Csövének belső ürege közvetlenül a higanytartó fölött hirtelenül szűkül; e hely fölött a cső meg van hajlítva s belső ürege jobbról balfelé erősen tágul, azután megint szűkül s ilyenek marad felső végéig, a hol kis hengeres tartóvá tágul. Ha a készüléket függőlegesen, higanytartójával lefelé tartjuk, akkor az alsó hengeres nagy tartó, az egész cső és a felső kis tartónak egy része higannyal van tele; a kis tartónak másik fele pedig légüres, úgy hogy a kéncsőnek helye van a felszállásra.

Ha most a hőmérőt megfordítjuk (higanytartójával felfelé, (l. az ábra középső képét), akkor a higanyoszlop a-nál elszakad, alsó része a kis tartó felé rántatik, mely akkor egészen megtelik higannyal, a csőben levő felső részét pedig a nagy tartó kéncsőjétől légüres tér választja el.

Az elszakadt higanyoszlop hosszúsága megfelel

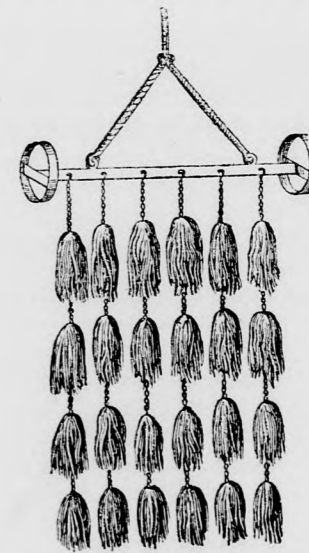
annak a hőmérsékletnek, melynél a készülék felfordult. A fokmérték a cső falában levő emaillemezen van. Skálájának számai felülről lefelé következnek egymásután, mert hiszen az elszakadt higanyoszlop leolvasása az eszköz felfordulása után történik.

A készülék igen erős falú üvegesőben van elhelyezve, mely megvédi ugyan a nyomás ellen, de megint azzal a hátránnyal bír, hogy a hőhatását szerfelett lassítja. Ennek kikerülésére a burkoló csőnek alsó része, mely a hőmérő nagy kéncsőtartóját zárja körül, higannyal van megtöltve és be van forrasztva, úgy hogy a higany nem folyhatik a csőnek többi részébe. Ez a higany, mint igen jó hővezető, átviszi a burkoló csővön kívül uralkodó hőmérsékletnek hatását a tőle körülfogott tartóban levő kéncsőre.

Az egész készüléket a mélységbe való süllyesztés előtt hosszúkas faszekrénybe teszik, melyben annyi sörét van, hogy még épen úsznak a vízben; azután közvetlenül a mélységmérő fölött a mérőszinorra erősítik higanytartójával lefelé. Ebben a helyzetben marad az egész addig, míg a mélységmérő feneket nem ér. Felhúzáskor a víz ellentállása és a fa-szekrényben levő serét súlya folytán a készülék felfordul, mialatt a serét a szekrényke másik végére gurul, a higanyoszlop elszakad — és a mint már kifejtettem — a hőmérsékletet jelzi.

Az elszakadt és lefelé rántott higanyoszlop oly vékony, hogy még a hőmérséklet tetemesebb változása sem lehet lényeges hatással kiterjedésére.

A nagy tartóban levő nagyobb mennyiségű higanyra a hőmérséklet még befolyással van; ha nagyobb melegenél kitágul, csekély mennyisége a csőnek hajlított és tágasabb üregű részébe hatol ugyan, de lefelé tovább nem eshetik, mert a fémnek a cső belső falához való tapadása a nehézségi erőnél nagyobb és így az elszakadt higanyoszlop mindenképen változatlan marad.

Bojtos dredzse.

Ez a hőmérő, a mint mondják, nagyon pontos; rajta még 0,2, sőt 0,1 fokot is lehet olvasni és 5—10 másodperc alatt 5 Fahrenheit-féle fokkal fel- vagy leszállhat.

Még nem oly régen azt hitték, hogy a tenger mélyében nincsen és nem is lehet élet. Úgy okoskodtak, hogy a mélyszini rétegekben a bennök uralkodó alacsony hőmérséklet, teljes sötétség és rengeteg nyomás miatt szerves lények abszolúte nem élhetnek meg.

De a mélytengeri kutatások csakhamar alaposan megdöntötték ezt a téves nézetet és kimutatták, hogy a tengerben mindenütt, még a legnagyobb mélységekben is élnek állatok.

A mélytengeri kutatásnak legfárasztóbb, de egyúttal legértékesebb munkája is, a tenger mélyében és fenékén való halászás.

Az eszközök, melyek e célra szolgálnak, nagyon különbözők. Mint a mélység-, hőmérőknek, merítő-palaczkoknak, úgy a mélytengeri hálóknak is egész sorát szerkesztették; itt azonban csak néhány tipikus alakjuk leírására fogunk szorítkozni.

A tenger fenékén ülő vagy mászó állatok megkerítésére használt legegyszerűbb eszköz: a kotró-háló, melyet már a XVIII. században Otho Friedrich Müller dán természetbúvárkodó használt tudományos célokra. Tulajdonképpen nem egyéb, mint az osztriga-halászként módosított hálója.

A «Challenger»-expedíció használt kotró-háló (dredze) négyszögletes vasrámából áll, melynek szélei késszerűleg ki vannak élesítve. Erre erősítik az aprószemű hálót vagy vászonzaeszköt, mely alul vasrúddal van ellátva, a melyre néhány kenderbojtot kötnek.

A hálót kenderből, újabban aczéldrótból készült kötéllel lebocsátják a tengerbe és mihelyt fenéket ért, a hajó lassú járásával végigvonszolják a fenéken. A ráma széleivel összekötött tárgyak a hálóba gyűlnek, a kenderbojtok pedig végigseprik a tengerfenéket, miközben mindenféle apró állatok: korallak, szivacsok, túskebőrűek stb. akadnak beléjük s a háló felhúzásakor a felszínre kerülnek.

A kotró-hálóknak e törzsalakját sokféleképpen javították. Sigsbee pl. a fenék meglazítására a háló aljára vasgereblyét — vasszögekkel megakasztott keresztrudat — erősített, mely a tenger fenékét felboronálja és az iszapba rejtőzködő állatokat a hálóba tereli.

Sziklás tengerfenéken, korallszirtek közelében igen jó sikerrel alkalmazzák az u. n. «bojtos dredze»-t, a melyent már Vitoliants Donati, velenzei természettudós készített és használt.

Négy emberöltővel utána Sigsbee, a nélkül, hogy Donati találmányáról tudott volna, következő szerkezettel bíró bojtos dredzet csinált. Körülbelül 3 m. hosszú vasrúd, mindkét oldalán kerek vagy ovális vasbroncesal van ellátva, melyek megakadályozzák, hogy a rúd a fenékhez érjen. A rúdra egyforma távolságban hat

5—5 m. hosszú vaslánczot erősítenek, melyek mindenikére egy-egy m.-nyi távolságban bojtokat kötnek.

Ez a dredze a fenéken vontatva összeseper mindenféle állatokat, különösen túskebőrűeket, melyek a kenderszálak közé akadnak és épen jutnak a felszínre.

Az aránylag kicsi kotró-hálóval azonban csak kevés zsákmányra lehetett szert tenni s így — kivált nagy mélységekben — nem fizette meg azt a rengeteg fáradozást, melylyel lebocsátása és felhúzása járt. Ezért nagyobb hálókat készítettek; ilyen pl. a mélyszini fenékháló, mely a mélytengeri halak fogására nagyon alkalmas.

Felső végén két szánkóformájú, vasrudakkal összekötött vasdarab van, melyeknek alsó részére körülbelül 10 m. hosszú, bőszejű, alul nyitott, de dróttal összehúzható zsákot erősítenek. Ebben egy kisebb, alul nyitott háló van. A külső hálónak felső és alsó szélét ólomlemezekkel rakják meg. Ez a berendezés biztosítja a hálónak a mélységben való működését; mert akár felső, akár alsó oldalára esik, megfelelő szélének ólomlemezei mindenkor a fenéken vonszolódnak, a két szánkóalakú vasdarab végei között levő vasrudak pedig a háló záródását megakadályozzák.

Mindezek a hálók azonban azzal a hiánnyal bírnak, hogy soha sem tudják biztosan, hogy ez vagy amaz az állat, melyet velük kihalsznak, a tenger milyen mélységéből való? Mert könnyen megeshetik, hogy a háló felhúzásakor magasabb vízrétegekből is kerülnek állatok beléje.

Már pedig annak megállapítása, hogy milyen állatok laknak a tenger különböző mélységeiben, tudományos tekintetből igen fontos dolog.

Ezért újabban oly hálókat gondoltak ki, melyeket bizonyos ismert mélységben ki lehet nyitni és az illető mélységben történt halászás után ismét be lehet csukni. Az ilyen záróhálóval fogott állatokról azután minden kétséget kizáró módon tudjuk, hogy milyen mélységekben tartózkodnak.

Kisebb mélységekből kézzel, nagyobbakból pedig külön, gőzzel hajtott emelőgéppel húzzák fel a hálót. 2000—3000 fonálny mélységekből a felhúzás néha kora reggeltől késő estig is eltart.

A háló kivetése a hajón eseményszámba menő dolog. Még hajnal előtt megteszik a szükséges előkészületeket. Előbb a mélységet mérik meg. A hajó megáll és ekkor a hálót lebocsátják; de ez sokkal lassabban süllyed, mint a mérő-ón. 4000—5000 m.-nyi mélység mellett három órai idő kell hozzá, hogy fenéket érjen. A mint ez megtörtént, a mit a kötél feszültségén vesznek észre, a gőzös lassan tovább halad — pár óra hosszáig, miközben a háló végigsúrolja a fenéket, lekotorja a rajta levő tárgyakat, melyek a hálóba kerülnek. A szolgálattevő emberek folyton figyelgetnek az accumulatorra, melynek összehúzódásából vagy tágulásából megtudják, hogy a háló sima vagy pedig egyenetlen talajon csúszik-e? Nagy óvatosság kell ehhez, mert ha a háló meg-

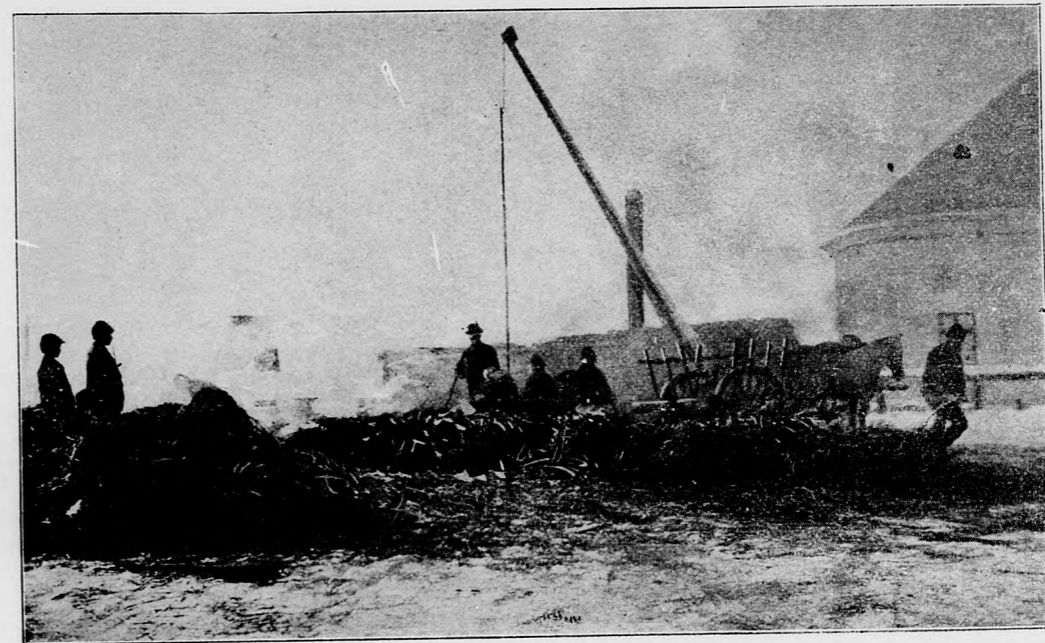
akad, könnyen megeshetik, hogy a kötél elszakad és a nagy munka kárba vész.

Ha minden szerencsésen ment, a hálót az emelőgéppel felhúzzák és azután kiüritik, a mi úgy történik, hogy az alján levő dróthurkot kioldják és tartalmát tengervízzel telt kádba fel fogják.

A kihalszott állatokat, melyek, ha nagy mélységekből kerültek, többnyire már nem élnek, vagy legalább is dermedtek, kábultak, rendezgetik és gondosan elteszik. Az egyes expedíciók alkalmával gyűjtött összes anyagnak a szaktudósok által való feldolgozása éveket vesz igénybe. Így pl. a Challenger-expedíció (1872—1876) gyűjtéseinek feldolgozását csak 1895-ben fejezték

sógorok a torozó házhoz, mindegyik hoz magával jól kifent vakaró kést. Hentes nem kell, itt mindenki ért a hentes-mesterséghez. A gazdasszony két komaasszonyával, leányával sűrít a kemence körül; kalácsot sütnek, meg egy kis meleg bort forralnak az emberek számára. Az emberek azalatt odabent befüstölnek a nagy házat, teszik a törvényt a rossz világ felett, isznak rá nagyokat. A pitvarban meg az asszonynépség fűjja a követ. A gyerekek hajnali négy óra óta talpon vannak, készülődnek a «gyújtás»-hoz.

Mikor kivilágosodik, az emberek összeszedelőzködnek, kimennek az udvar hátuljára, kicsalják a meghízott, tötyögő jószágokat; nagy hirtelenséggel lefűlelik, ketten-hárman lenyomják, a hozzá

DISZNÓTOR DEBRECZENBEN. — A gyújtás.

be; a róla szóló tudományos munkálatok 36 vas-tag kötetben jelentek meg.

Still Nándor, tanár.

Disznótör Debreczenben.

Háromfajta tort ismer a magyar: lakodalmi tort, halotti tort meg disznótort. Mindahárom mulatságban az az érdekes, hogy valakinek sirni kell benne. (Ez mutatja legjobban a mi sirva vigadó természetünket.) A lakodalmi torban a menyasszony siránkozik, a halotti torban a megboldogultat siratják, a disznótortban pedig magok a szegény disznók visitanak. Debreczenben mind a három divatozik; így télidő szakában különösen a disznótör.

Már kora pítymalatkor összejönnek a komák,

legjobban értő pedig megszúrja hosszú, hegyes késével a tokájánál. A gazdasszony fazékba veszi az omló meleg vért, kavarja szakadatlan, hogy meg ne aludjék, estére kell a véres-hurkához. Az ártány egy darabig visit, hörög, azután szépen kimúlik. Melegében felteszik a szalmás szekérré vagy talyigára s aló! ki a kertek alá. A gyerekek már fűjják a «kis tüzet», arról meggyűjtják a nagyot s megperzselik a halottakat annak rendje és módja szerint. Az ácsorgó fiúknak esütköt adnak az emberek; ez a «lesi pecsenye».

A megperzselte malaczkokat azután hazaszállítják, dobogóra teszik, lábukkal felfelé fordítják s kezdődik a «vakarás». A nagyobbik fiú a locsoló, ő öntözi a vakarók keze alá a tiszta hideg vizet, hogy a bőrön maradt égett szőrt letisztítsák. Fázik a keze esunyán, de az apja rákiált:

— Fogj fát a kezedbe! az apád mivoltát!

A leányának is bekiált:

— Erzsi te! egy kancsó meleg bort az embereknek, szaporán!

Minden úgy megy, mint a karikacsapás. Mindenkinnek van tenni valója, még az öt esztendő gyermekeknek is, mert neki kell felfűjni a hólyagot; fűjja is torkaszakadtából.

Délutánra készen vannak a boncsolással. Külön vannak a megszedett szalonnák, a kivágott sódarok, orja-szalonna, külön a fej, meg a kocsonyának való köröm. A hájat nagy bográcsokban sütik ki zsirnak. Az asszonyok töltik a hurkát, tüdőt, májast, kásást, vérest. Azon melegében meg is kóstoltatják a dolgozókkal. Bent a nagy házban az emberek felváltva vágják a húst, a kolbásztöltelékét. Mikor az is meg van, töltöt vesznek elő s nagy hamarán kinyomják a borsos, karikás kolbászokat. Holnap reggel már a kéményben állnak, a füstölön.

Csak mikor már minden rendben van, kezdődik a vacsora, a tor, a multság, a dévajtság, nóta, az aranyos jókedv ki-kitörésével. Sesta kerti szőlő leve tüzei a jó vért; vidám meg búsongó nóták könnyítik a szívet addig-addig, hogy utoljára tánczra kerekednek s járják nagy vígan fiatalok, öregek hajnali kettőig.

O. G.

A TÁMADÁS.

Isto finn festő festménye.

Rokon nemzetünknek, a finneknek egyik híres politikai festményét mutatjuk be jelen számunkban olvasóinknak. Egy fiatal festő fájdalmas kiáltása ez az allegorikus kép, mely a szegény nép hiába való küzködését mutatja be, a világ egyik legnagyobb birodalmával, az oroszszal.

A gyengéd leányzó kétségbeesetten küzd az oroszok kétféjű sasával, de — a mint a kép mutatja — a küzdelem sikertelen lesz; a hatalmas madár két esőrrel támad: egyikkel a rémült honleányt, a másikkal meg a törvénykönyvet tépdesi darabokra. E szomorú jelenetet még meghatóbbá teszi a táj zordonsága, annak kieltlensége és mi, a kik tudunk rokonaink szomorú sorsáról, bizonyára még nagyobb lelki fájdalommal nézzük a finn festészet e remekművét.

A kép megalkotója — Isto — ennek megfestése után külföldre menekült, mivel Oroszországból megjött ellene az elfogatási parancs. Jelenleg Berlinben van és ott dolgozik nagyobb festményeken.

Isto 1865-ben született Tornio közelében, Finnország legészakibb részén. Festészeti tanulmányait Helsingsforsban kezdte meg és onnan — mint már említettük — Berlinbe ment.

A finnek ma már nem harcolhatnak elnyomóik-

kal. De műveikben kifejezik azt, a mi hazájuk minden fiát fellelkesíti és ez a szabadság, mit *talán* a türelem, óvatosság meg fog hozni.

AZ ÚJ HAZÁBAN.

20

Irta Verne Gyula. Fordította Zigány Árpád.

XXII.

Az első éjszaka. — Fritz és Jenny. — Gould kapitány sebe gyógyul. — A sziklafalat megmászák. — Az október 26-dikáról 27-dikére virradó éjszaka.

Jobb szállást, mint ez a barlang, lehetetlen lett volna találni: a sok fülkében mindenki tettszése szerint külön alhatott a többiektől. Az első éjszaka nagyon nyugodtan telt el. Nem kellett félniök sem fenevadaktól, sem vademberektől: hisz ki is járt volna ezen a kopár, sivatag vidéken, s aztán már Harry Gould kapitányt sem kellett ápolniök; az éjszakai virrasztásokra nem volt szükség, a sebláz már nem gyötörte a kapitányt, kinek fejsebe nagyon szépen gyógyult.

John Block már kora hajnalban kiment meg nézni a sajkát, s elégedetten tért vissza, mert a sajkának semmi baja sem történt. Fritz épen ekkor lépett ki a barlangból.

— Ne menjünk tekenősbéka-vadászatra? — kérdezte tőle.

— Csak menjen ön maga, kedves Block — felelte Fritz. — Én megvárom, míg a kapitány fölbred, hogy a teendőkről beszéljek vele.

Mialatt a vitorlamester az öböl felé távozott, Fritz visszament a barlangba; Ferencz és James már ölszámra hordták a fűteni való tengeri fűvet, Suzanne, James felesége, a kis Bobot fésülte, Jenny és Doll pedig a még alvó kapitány ágya mellett ültek.

Fritz sétálni hívta Jennyt a partra, s mikor egyedül voltak, gyöngéden így szólt hozzá:

— Kedves Jenny, tudom, hogy nagyon szomorú vagy a sok csapás miatt, mely téged ért: de hidd el, engem kétszerte lever az, hogy nincs módomban rajtad segíteni.

— Hisz ez nem a te hibád, Fritz, — felelte Jenny — s aztán neked, mint férfinak, nem szabadna ily hamar elesüggened.

— De ha meggondolom, — sóhajtott Fritz — hogy mily sok csapás ért téged, elszorul a szívem... Először a *Dorcas* hajótörése és szegény anyád halála; aztán a keserves, kínos évek a Füstölő-Sziklán; majd boldogult apád halála...

— Szegény apám! — suttogta Jenny könnyezve.

— És most a *Flag* legénységének a zendülése, — folytatta Fritz — a két inséges hét a tengeren, s végre ez a pusztá sziklasziget...

— Semmi az, Fritz — viszonzá Jenny, vidámságot erőltetve. — Ez a sok csapás már mind elmúlt: s kérjük Istent, hogy a mint erőt adott a balsors eltűrésére, úgy adjon kitartást is, hogy bizodalommal várjuk a jobb jövőt. Lám, a Gond-

A TÁMADÁS. — Isto finn festőművész festménye.

viselés velünk van: találtunk a szigeten barlangot, ivóvizet, eleséget... s én reménylem, hogy Isten, a ki eddig segített rajtunk, ezután sem fog elhagyni bennünket.

— Oh, Jenny! — kiáltott föl Fritz — te most visszaadtad bátorságomat. Úgy van: küzdeni fogunk, Isten nevében...

— És ki Istenben bizik, nem csalatkozik — szölt most közbe Ferencz, a ki észrevétlenül jött oda hozzájuk.

Mindhárman visszamentek a barlangba; akkorra már megjött a vitorlamester is, Jameszel, a ki utána ment: megint hoztak egy fél-tuczat tekenősbékát. Dél felé kivitték a kapitányt

a friss levegőre; már annyira jobban volt, hogy pár nap múlva remélhetőleg járni is fog tudni. Ebéd után a helyzetről beszélgettek, s elhatározták, hogy mielőtt Harry Gould meggyógyult, azonnal megkísérik a sziklafal megmászását.

Több nap telt el így, s a kapitány lassankint segítség nélkül is tudott már sétálgatni s parton. Sőt egy napon elgyalogolt ahhoz a meredek sziklafalhoz is, mely nyugat felől elzárta a partot és messze benyúlt a tengerbe.

Ő is átlátta, hogy ezt a hegyfokot csak a sajkával lehet megkerülni. Fritz ugyanajánlkozott, hogy körülúszsza, de a kapitány nem engedte. Hátha a tenger áramlata elragadja Fritzet: ki fogja akkor megmenteni?

Beszélgettek arról is, hogy a földnek mely táján lehetnek; de természetesen nem lévén semmiféle műszerük, csak találgathatták, hogy a föld, melyen menedéket találtak, hol lehet.

— Lehetséges, hogy Új-Hollandiában vagyunk, — mondta a kapitány; — ez a fok, a mely előttünk áll, nagyon hasonlít ahhoz, a hogy a Leuwin-fokot leírják. Akkor pedig joggal félhetünk az ausztráliai vad pápuáktól, a kik emberevők.

— Föl kellene másznunk a sziklatetőre, — mondta Ferencz, — hogy áttekinthessünk az egész vidéken.

— De ez lehetetlen, — szólt Fritz. — A sziklafal közepéig még csak följuthatnánk valahogy, de onnan tovább nincs rá mód; mivel sehol sem látok rajta nyílást, vagy szakadékot.

— Akkor a sajkán kerülnük meg, — fejezte be a kapitány. — Két nap múlva, azt hiszem, elég erős lesznek arra, hogy indulhassunk is.

Fritz, Ferencz és a vitorlamester több ízben megkísérették már, hogy fölkúszszanak a sziklatetőre, de sohasem sikerült. Két-háromszáz láb

magasra, zerge módra ugrálva egyik szikláról a másikra, följutottak ugyan, de ez nagyon veszélyes utazás volt, s a vitorlamester majd a nyakát törte: ha Fritz idejében meg nem kapja, lezuhan a mélységbe. Ezen a részén tehát lehetetlen volt a sziklafal gerinczére följutni.

A kapitány úgy határozta, hogy október 27-én reggel hárman, ő maga, Fritz és a vitorlamester fölfedező útra indulnak a sajkában. Ha a sziget csakugyan oly kicsiny, mint látszik, akkor megkerülik és 24, legkésőbb 48 óra alatt ismét visszaérkeznek.

Ámbar az évnek ebben szakában nem igen kellett vihartól tartaniok, a vállalkozás mégis vakmerő volt; egyiküknek sem volt fegyverük: s ki tudja, milyen veszedelmekkel találkozhatnak útjukban!

Mind a mellett nem haboztak; szinte élet-halál kérdése volt rájuk nézve, hogy megtudják, hol vannak. Ezért október 26-án kellő mennyiségű élelmi szert vittek a csónakba, hogy másnap reggelre minden készen legyen az indulásra.

De még ugyanaz nap délután, rosztól kerekedett.

Dél felől sűrű, sötét felhők támadtak az égen, s a tenger erősebben kezdett hullám

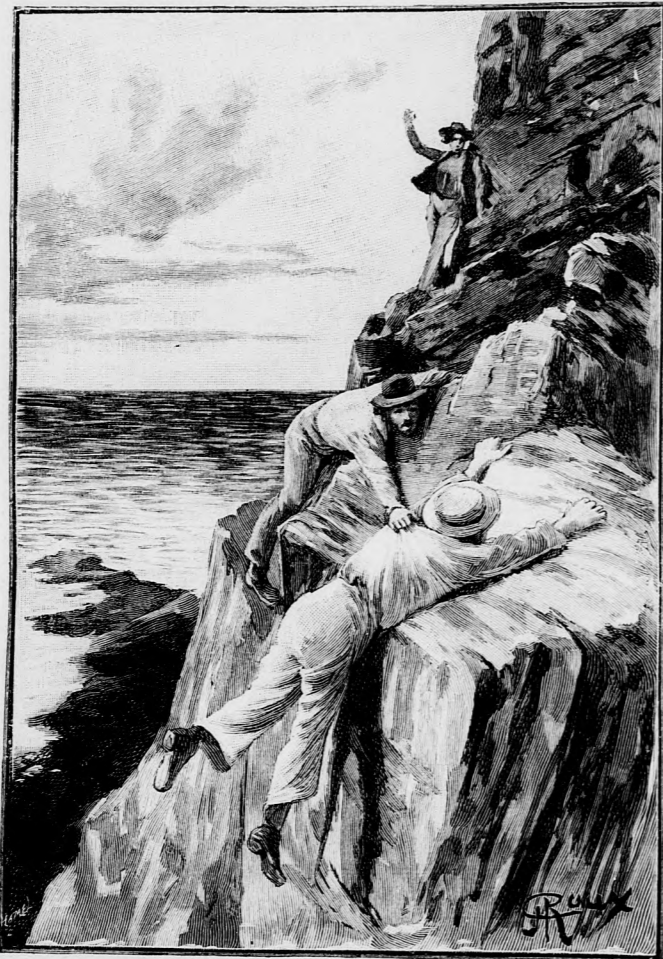
zani. Mi lesz, ha a hullámverés még erősebb lesz, és a sajkát a sziklához törí?

— Mit tegyünk? — kérdezte Fritz a vitorlamestertől.

De a tapasztalt tengerész nem tudta mit feleljen. Csak egy reményük volt: hogy a vihar előbb lecsöndesül, mint haragja a parthoz ér. Harry Gould aggodalmasan vizsgálta a borús szemhatárt.

— A baj sokkal nagyobb, mint hiszszük, — mondta fejcsóválva.

— Próbáljuk meg bevontatni a csónakot a barlangba, — tanácsolta Fritz. — Akkor mentve lesz.

A VITORLAMESTER MAJD A NYAKÁT TÖRTE.

Hamar kiszedtek mindent a csónakból, hogy könnyebb legyen, s még az árbocot is leszerelték, a vitorlákat is partra vitték. Aztán megvárták a tenger-dagályt, mely vagy tíz lépéssel kijebb tolta a csónakot a parton, s ekkor deszkákat raktak alája, hogy könnyebben esúszszék. De hiába álltak neki valamennyien: megfeszített erőlködéssel sem bírták megmozdítani.

Estére kelve a vihar kitört; a villámok vakítóan cikláztak a sűrű fellegekből, a habok tompa morajlással csaptak ki a partra, s már-már nyaldosták a sajkát. Végre megereedt az eső is, mintha sajtából öntötték volna.

Jenny, Doll, Suzan és Bob be menekültek a barlangba, mert az eső csakhamar jéggel vegyesthullott alá. A férfiak ott maradtak a sajka mellett. Vajjon megvédhetik-e a hullámok ellen, melyek vad erővel paskolták és forgatták jobbra balra? A férfiak néha övig vízben álltak, s a finom tajtékban porló víz sűrű ködbe borította őket. De nem tágíthattak; mert ha a sajka összetörik, örökre elvesz a reményességük, hogy megszabadulhatnak erről a pusztaszikláról.

A vihar egyre nagyobb erővel dühöngött. A villámok egymást érték; néha lecsaptak a magas sziklafalra is, melyről nagy robajjal szakadt le egy-egy sziklatömb...

Egyszerre csak egy szörnyű hullám, huszonöt-harmincz láb magas, roppant víztömeg zuhant le a partra, s visszalökte a kapitányt és társait, hogy valamennyien hanyatt estek; csoda, hogy a hullám, midőn visszazuhan a tengerbe, magával nem ragadta őket!

De a csapás, a mitől rettegtek, bekövetkezett. Az óriási hullám, mint a dióhéjat, hátára kapta a sajkát, s magával ragadta a szirtek felé... Egy tompa reccsenés... a csónak szerte

zött és romjai ott hanyódtak a tajtékozó habok taraján.

XXIII.

Válságos helyzet. — Eredményes halászat. — Kísérlet a sziget átkutatására keleti irányban. — A Füstölő-Szikla albatrosza. — Szomorú Szilveszter este.

A sajka elvesztése nagyon leverte a szerencsétlen menekülteket. Addig, míg a sajka meg volt, bármikor tengerre szállhattak, s útjukban találkozhattak valami hajóval, mely megmenthette volna őket. Most ez a reményük meghiúsult, sőt oda voltak lánczolja ahhoz a sziklaszigethez, melyen egyetlen egy fa sem nőtt.

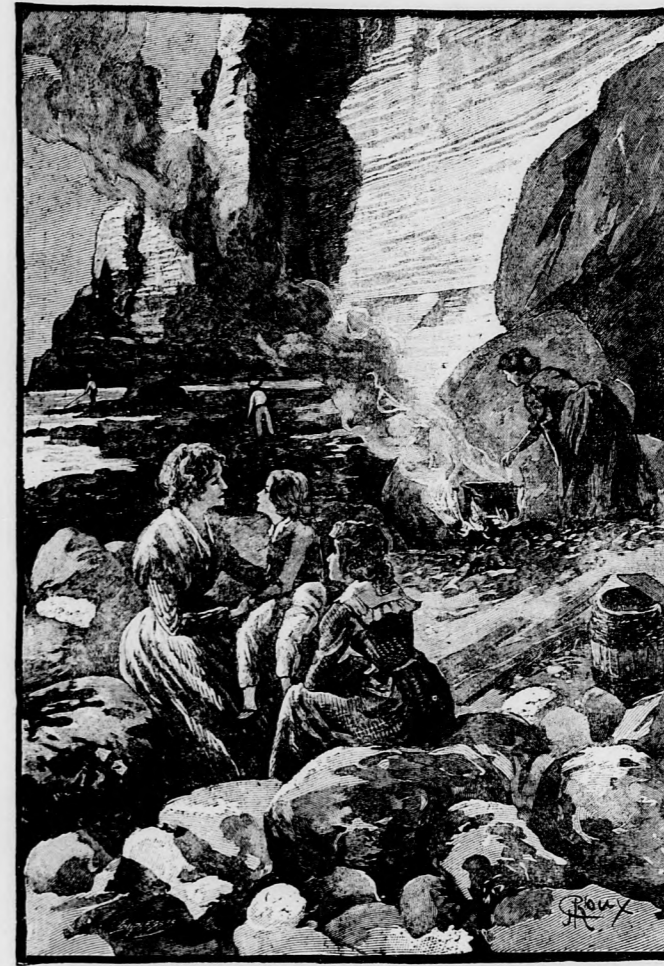
A férfiak komoran mentek vissza a barlangba; a vitorlamester nagy tüzet gyújtott, melynél megszáritották a ruháikat. Aztán lefeküdtek; de nem sokat alhattak, mert egész éjjel dörgött és villámlott, a sziklák ostromló hullámok pedig dübörgő morajjal zúgtak.

Reggel felé a vihar lecsöndesedett. A kapitány, John Block és Fritz kimentek a szerencsétlenség színhelyére és összeszedték, a mi a sajkából megmaradt: az árbocot, a vitorlákat, a vasmacsákat, a padokat, a kor-

mánylapátot, evezőket, köteleket, s az édesvízes hordókat. Ezeknek is nagyobb része össze volt törve, már semmire sem volt használható.

John Block elszorult szívvel nézte a romokat. Aztán néhány szót sügött Ferencznek, a ki mindjárt vele ment. A derék vitorlamesternek az jutott eszébe, hogy nem pusztította-e el a vihar a tekenőbékákat is? Oda indult tehát Ferenczcel.

Míg az asszonyok a háztartás dolgaival vesződtek, James, Fritz és a kapitány a nyugoti sziklafal felé indultak a parton. A kis Bob vigan jät-

JENNY AZ ÖLÉBE VETTE BOBOT ÉS MEGVIGASZTALTA.

szott a homokban, azzal a csónakkal, melyet a vitorlamester faragott neki.

A három nő, egyedül maradván, szomorúan beszélgetett. Jenny hiába igyekezett vigasztalni őket. Sem Doll, sem Suzan nem tudta visszafojtani könnyeit.

— Mire való a sírás? — kérdezte Jenny. — Öt erős férfi van itt, a ki mindent megtesz, hogy megszabaduljunk.

— De mit tehetnek ők is, ha már a sajka is elveszett! — kesergett Doll. — Ha elkövetkezik a tél, utóbb is éhen halunk.

— Oh, fiam, szegény fiam! — jajdult fel Suzan és heves zokogásra fakadt.

Bob, mikor sirni látta az anyját, sietve oda szaladt és szintén elpityeredett. De Jenny ölébe vette a fiút és megvigasztalta.

— Látod édes Bob, — így szólt hozzá, — anyád miattad sirt . . . Kiáltott utánad, s te nem feleltél . . . Ugy-e, a parton játszottál? . . .

— Ott, a kis csónakkal, a mit Block bácsi csinált, — felelte a fiú. — De nincs vitorlája, pedig szeretném ha lenne . . . Doll néni meg is ígerte, hogy csinál . . .

— Csinálok, édes Bob, — mondta Doll: — még ma megkapod . . .

— Akkor hát kettőt csinálj, — kérte Bob: — úgy, mint annak a csónaknak volt, a melyen ide jöttünk.

— Most csak menj játszani, kedvesem, — mondta Jenny: — és majd én is varrok neked két vitorlát. De ne menj ám messzire!

— Nem, itt maradok egész közel, — örvendett Bob és visszament a homokba játszani.

E közben megjött Block is Ferenczcel. Ismét hoztak fél tuczat tekenősbekát, de tojást már egyet sem találtak. Visszajött a kapitány is, Jamesszel és Fritz-czel; még egyszer megvizsgálták a nyugati sziklafalat és átlátták, hogy csónak nélkül nem lehet megkerülni, a heves hullámverés miatt.

— Pedig minden áron föl kell jutnunk a sziklafal tetejére, — szólt Fritz elkeseredve.

— De hogyan? . . . ha csak föl nem robbantjuk? — kérdezte Ferencz.

— Türelem, türelem! — biztatta őket a vitorlamester, ámbar neki sem volt semmi reménye a szabadulásra.

Két hét telt el, a mióta a sajkat a vihar összehozta, s a hajótöröttek egyhangú sorsa semmit sem változott. Egyformán tekenősbekával, meg rákokkal, csigával, hallal éltek, a mit horog formára görbített szögekkel fogtak. Megöltek néhány tengeri-kutyát is, de a húsukat nem ették meg, mert rossz volt; a zsirjukból ellenben gyertyát mártottak. Egyszer egész raj hering vetődött a szirtek közé: ezekből több százat elfogtak és füstre akasztották, télire.

Már hat hete voltak a szigeten, s miután a nyugati sziklafalat több ízben sikertelenül igyekeztek megmászni, Fritz elhatározta, hogy úszva fogja megkerülni a keleti sziklafalnak a tengerbe

nyúló fokát. Tervét azonban csak John Blocknak árulta el, s december 7-én reggel azzal a szándékkal indultak el hazulról, hogy megkísérik a vakmerő vállalkozást.

A hullámok nagy erővel esapdosták a sziklát és világos volt, hogy Fritz koczkára teszi az életét, ha körül akarja úszni. John Block hiába kérte, hogy hagyja abba a kísérletét; Fritz levetkőzött, derekára kötötte a sajka kötelét, melynek másik végét a vitorlamester fogta és belépett a vízbe.

(Folytatása következik.)

VERDI ARCZKÉPÉHEZ.

Múlt számunkban adóztunk a nagy olasz zeneszerző emlékének. Ezúttal arczképét mutatjuk be olvasóinknak, hadd véssék emlékezetükbe vonásait e ritka embernek, a ki nemcsak zeneszerzői lángelméjének nagy adományával gazdagította a világot, hanem jó szívével a szegényeket is gyámolította. Halottja az egész művelt világnak, ámde veszteségét különösen nemzete fájjalja, mert mindvégig megmaradt tüzes, lelkes olasznak. Nem vallotta a művészeknek azt az elvét, hogy «művész hazája széles e világ». Az ő hazája Olaszország volt.

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

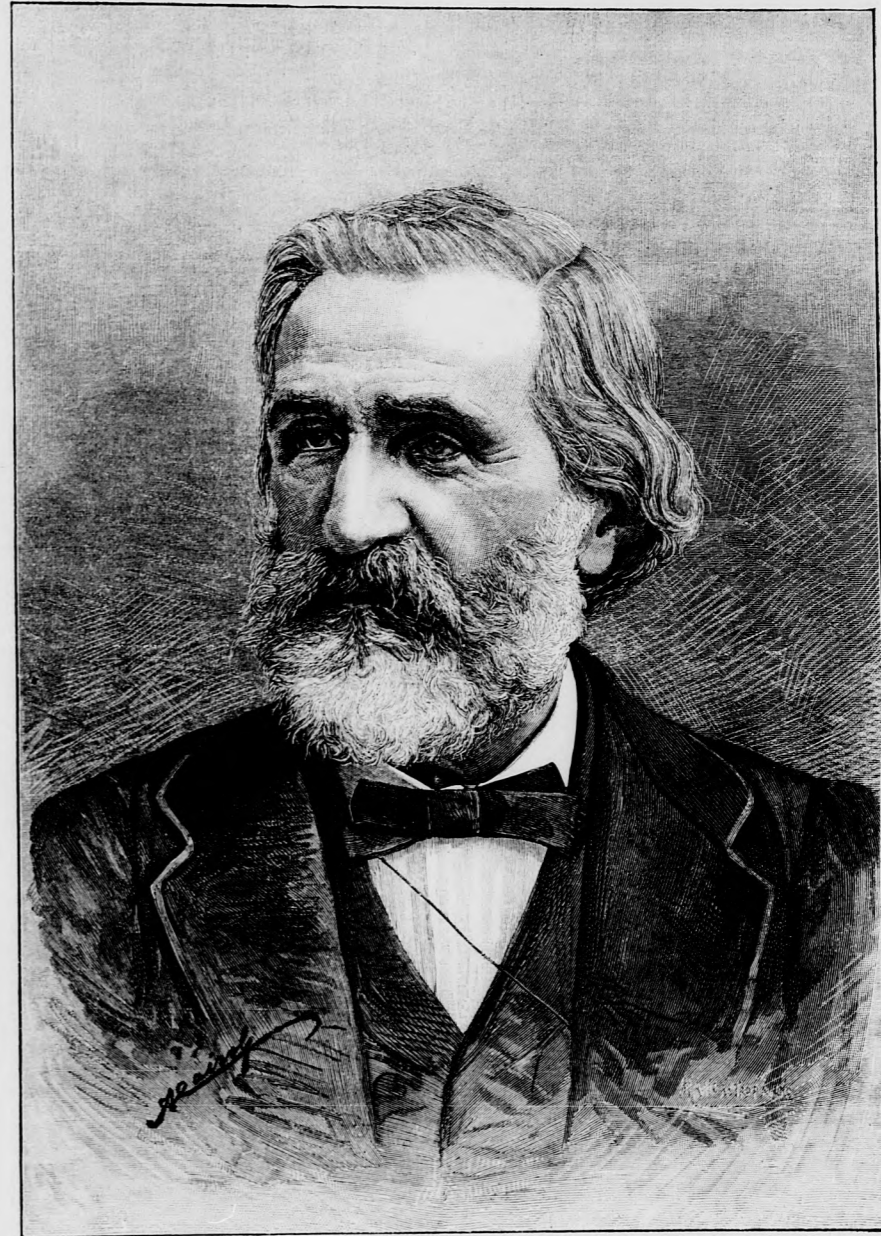
Gyász hír. *Lőrincz Gábor* nagykárolyi kegyesrendi tanárt súlyos csapás érte. Forrón szeretett öcsese, *Lőrincz Gyula*, a *nagykárolyi főgimnáziumnak* jeles tehetségű növendéke, e hó elsején meghalt. Béke lengjen porai felett! — *Hermann Sándor*, a *temesvári állami főreáliskola* VII. oszt. tanulója január 30-án meghalt. Az intézet tehetséges tanulójának temetésén a tanári kar, az önképzőkörösztálytársai megjelentek.

Diák-mulatságok. A *fehértemplomi állami főgimnázium* tanulóifjúsága segélyző egyesülete és önképzőköre javára február 1-jén táncszal egybekötött hangversenyt rendezett. A gimnázium mulatsága az idén igen fényesen sikerült. A műsor a következő volt: 1. Zongora-hármas Reissigertől, op. 25; előadták: hegedűn Gál Jenő VIII. o. tan., zongorán Jeanplong Győző VIII. o. t. és gordonkán Mayr Károly igazgató úr. 2. «Haldokló mellett», írta Tompa Mihály, szavalt Gál Jenő VIII. o. t. 3. «Perles du vin de champagne», zongorára írta Thern Károly, előadta Schelling Aranka k. a. III. polg. leányoszt. tan. 4. «Simon Judit», ballada Kiss Józseftől, szavalt dr. Feldman Ignáczné önnagysága. 5. Weber, Agata áriája a «Bűvös vadász»-ból, énekelte Wanderstein Endréné önnagysága, zongorán kísérte Horváth Géza kir. törvényszéki bíró úr. A nagyszerű hangverseny után Terpsichore vette át birodalmát s egészen reggelig uralkodott. — A *trencséni kir. kath. főgimnázium* mellett fennálló tápintézet (alunneum) javára az ifjúság február 9-én hangversenyt rendezett, a melyet táncmulatság követett.

A szabad lyceum e hónapban a következő előadásokat tartja: 19-dikén — kedden. — A műgyetem pótépületében (VIII., Eszterházy-utca 1/b sz., földszint) d. u. 6—7-ig — *Szladits Károly dr.*: Magyar öröklési jog. 20-dikán — szerdán. — A műgyetem

pótépületében (VIII., Eszterházy-utca 1/b sz., földszint) d. u. 5—6-ig *Körössy László dr.*: Pompeji művészeti emlékei; d. u. 6—7-ig — *Vikár Béla*: Gyorsírási tanfolyam. 22-dikén — pénteken. — A IV. ker. községi főreáliskolában (Reáltanoda-utca 7. sz., föld-

utca 7. sz., földszint, jobbra) d. u. 5—6-ig — *Sebestyén Károly dr.*: A görög gondolkodás története; d. u. 6—7-ig — *Rosenberg Augusta*: A művészetek története. — 27-dikén szerdán. — A műgyetem pótépületében (VIII., Eszterházy-utca 1/b sz., föld-

G. Verdi

szint, jobbra) d. u. 6—7-ig — *Gellért Jenő*: Vörösmarty élete és művei. 23-dikán — szombaton. — A IV. ker., közs. főreáliskolában (Reáltanoda-utca 7. sz., földszint, jobbra) d. u. 6—7-ig — *Waldapfel János dr.*: A nevelés történetéből. 25-dikén — hétfőn. — A IV. ker. közs. főreáliskolában (Reáltanoda-

szint) d. u. 5—6-ig — *Körössy László dr.*: Pompeji művészeti emlékei; d. u. 6—7-ig — *Vikár Béla*: Gyorsírási tanfolyam. Ez érdekes előadásokra — melyeket különösen a budapesti középiskolák felsőbb osztályú növendékeinek ajánlhatunk — az előadások helyszínén 40 fillérért lehet jegyeket kapni.

Marzsó testvérek, Hevér Ferencz, Bodócs István, Bydló Hubert, Szekér Mihály, Máyer Jenő, Divéky Manó, Ács Nagy István, Joó István, Borosnyay Oszkár, Cservenka Sándor, Szász Andor, Kósa Miklós, Lázár Bertalan, ifj. Barthonek Károly, Znojemszky Nándor, Landesmann Oszkár, Zurányi Gusztáv, Kutlik Félix, Koscs Antal, Gálffy Sándor, L. Gyárfás Elemér, Parsetich László, Vécei Ferencz, Deutsch Jenő, Fellner József, Molnár Aladár, Emmerling László, Bigler Aladár, ifj. Hampel József, *Vértés Gusztáv*, ifj. Szóts Farkas, Pospel István, Politzer Hugó, Géczy Géza, Kuzma Albert, Steinberger Károly, Hild Lajos, Vadas Zoltán, Czikker Ferencz, Neoschil Antal és Sándor, Akay Elemér, Bolla Gyula, Radó Ferencz, Deutsch Ignác, Jurenák Géza, Vargha László, Pászthory Ödön és Imre, Przybilla Jenő, Jankó Béla, Engel Tibor, Laufer István, Prenoszil Béla, Muhr Gyula, Szauer József, Poszvácz Rudolf, Horvát Andor, Ruzs Guidó, Giller János, Inselet Lajos, Pollak Adolf, Gotláb István, Kiszely Géza, Nagy Rudolf, ifj. Simay Vilmos, Fejér József, Kikaker Ernő, Reszely János, Zombory Géza, Szeremley Császár Loránd, Apfél Emil, Szögyény István, Donáth Géza, Kardos B. Árpád, Dely István, Simonyi Kálmán, F. Latsny József, Schandru Endre, Papp Szász Tamás, Kurja Jenő, Eckhardt Elek, Blau Miksa, Csiba Győző, Reich Armin, László Pál, Goldfeld Jenő, Barczen Gábor, Krepelka Ferencz, Huber Oszkár, Balassa László, Antony Gyula, Vida Károly, Jámbor László, Fejérváry Iván, Jankovics Ferencz, ifj. Prokopp Sándor, Alexy Lajos, Grossmann Árpád és Jenő, Steiner Albert, Fursatz Lipót, Rotter Rudolf, Harmath Iván, Dömötör Lajos, S. Balás Imre, Fink Tibor, Viski Jenő, Schäffer Lipót, Schlesinger Arthur, Lindenfeld József, Kollmann Jenő, Pinhac Rezső, Schulz Károly, Weiss Aurél, Szentpétery Aladár, ifj. Hetényi Ákos és Endre.

A kitűzött könyvjutalmat (Gaal M. «A kard és lant hőse») *Vértés Gusztáv* szolnoki főgimn. tanuló nyerte meg.

A **Vörösmarty-szobor** javára «Vörösmarty-szám»-unk fejében folytatólagosan a következő tanintézetektől kaptunk adományokat:

Múlt heti kimutatásunk	1087	kor.	77	fill.
Karczagi ev. ref. gimnázium «Petőfi-önképzőkör»-e	5	«	71	«
Kogutowicz Károly Budapest	1	«	—	«
	1094	kor.	48	fill.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Tudósító. A két előbbi gyűlésről későn küldötte be a tudósítást. Ezért nem hozhattuk. — **S.** (Anyámhoz.) Ez már egy kissé cikornyás, nem elég meleg és közvetlen. A képek halmozása nem válik hasznára. — **Mese.** Jámbor kis tákolmány ez, fiam. Számáld meg a verssorokban a szótagokat. Ez nagyon fontos dolog a versírásban. — **D. B.** (Székelyudvarhely.) Legjobb lesz, ha Anyos Pál, Csokonai és Tompa Mihály elégiáit elolvassa. Ezekből bőségesen meríthet anyagot. Előbb a költőket kell olvasni, azután a róluk írt műveket. Tételt csak így tudja sikeresen megoldani. — **Löwy József.** (Losonc.) 1. Azok a számok már nem kaphatók 2. Bélyegalbum közlését mi nem ígértük meg. Időnkint közlünk bélyeg-ujdonságokat. Forduljon levélben Zakariás Sándor úrhoz (Kassa) ő ad a bélyeg-újságra vonatkozólag önnek fölvilágosítást. Arany és Vörösmarty műveit megkaphatja a Franklin-Társulatnál. Arany összes művei különféle kiadásokban jelentek meg. A legolcsóbbnak 30 korona az ára. Teljes Vörösmarty (verses műveit) megkaphatja két kötetben 10 koronáért. A többieket bármely könyvkereskedő megszerzi önnek. — **L. J.**

(Szatmár.) Gyűjtőívet küldtünk. A két regényfolytatást megkaphatja, ha 60 fillért előre beküld. — **Weiss Aurél.** Verne most is él, a 72-dik évében jár, sőt most kezdett meg egy érdekes regényt, melyet a «T. L.» jövő évi folyamában mi is közlünk. — **Márczius idusára.** A korai fecske megérkezett. Kissé törődött, bár hatalmasan akar szárnyalni. Dicséretes az ön lelkesedése, de csak ficsérkel, s az óda fenségesebb hangokat kíván. A szellemes leveleket szeretjük, ha igazán szellemesek. — **B. J.** Hexameteri jól perdülnek, de tartalom dolgában sovány a vers. A hexameter ma csak az epigrammai versekben használatos. — **Veterán Bandi.** Édes fiam, az ilyen holmik a diák-szobában még hahotát is keltethetnek, de kinyomatva nagyon szürkén festenek, bár úde zöldség van bennök elég. Még nyolcz-tíz évig írj csak a magad és barátaid mulattatására. — **Alföldi.** Az értekezést megkaptam, s mihelyt időm lesz reá, elolvasom. Akkor mondok róla véleményt. Addig türelem! **F. J. H.** Dolgozatait elolvastuk. Szorgalmas összeállítás, a mint hogy ennél több nem is lehet. Az ilyenféle fejtegetéseknek az önképzőkör vagy a poétikai óra a legalkalmasabb színtere. Mi szakítottunk a «T. L.» azzal a régi szokásával, hogy ilyesmit közöljünk, mert arról győződöttünk meg, hogy rendszeresen az íróját szokta csak érdekelni. A mi közönségünk ezerfejtű és ezerizlésű. Nagyon meg kell tehát válogatnunk, hogy mit és minő formában adunk. — **F. J.** Némi módosítással sorát kerítjük. — **Kún fiú.** Vannak benne sikerültebb versek, de egyébként a tartalma sovány. Ellapul és száraz, krónikás hangúvá lesz. Azt a bizonyos értekezést használja fel az önképzőkörben. A tárgy meglehetősen kimerített, s az ilyen összehasonlítások, ha értékesek akarnak lenni, az illető költők teljes ismeretét kívánják meg. — **Sz. A.** (Rozsnyó.) Postaköltséget nem kell fizetni. Ha a 60 fillért beküldi, a két regény folytatását megkapja. — **R. Á.** (Homonna.) Ha már igazolványa van, az áthelyezés nehéz lesz, de azt kérheti, hogy abban a városban szolgálja, a hol tetszik, ha ott önkéntes-iskolát állítanak föl. Forduljon kérésével az illető hadkiegészítő parancsnoksághoz. — **Kurja Jenő.** Oszloprejtvényed zavaros, meg különben is nagyon könnyű. — **E. E.** Nem szükséges. — **K. E. B.** Jaj, be éktelelül gyenge vers! Fiam, nem fájt a szived, hogy ezt írtad? — **K. K.** Ajánljuk *Ferenczy István* «Eletpályák» című könyvét. Abból minden irányban talál tájékozást, még pedig hivatalos adatok alapján. Kapható minden könyvkereskedésben. — **Nagy József.** A kis történetke még nem üti meg a mi mértékünket. Nagyon vázlatos, kevés benne a mag, de a stílusod könnyen folyó, nem terjedős. Ez pedig a te korodban már örvendetes jelenség. — **E. J.** (Temesvár.) A szerkesztőséget a kiadóhivatallal nem kell összetéveszteni. De akár az egyikről van szó, akár a másikról, egy kissé szokatlanul hangzik a te szájadból, hogy «rossz néven veszem»... ugyan, ugyan! Egy kis szerénység, öcsém! Írásod oly szájalmasan csunya, hogy még a nevedet sem lehet jól elolvasni. Valószínűleg ezért maradt ki a megfajtott sorából. — **Cs. Gy.** Csak fejtegesse meg a rejtvényeket, s ha a szerencse kedvez, nyer úgy is, ha egyet-kettőt fejt meg. — **Kérdézősködő.** Egyik közelebbi számunkban cikket írok róla. Ez lesz majd önnek a felelet.

AJANDEKUL

kiválóan alkalmasak a
fotografáló készülékek,
Laternamagikák, Sciopticonok,
mivel szárazkötő és tanulságos idő-
töltést nyújtanak. B3 választékban kap-
hatók 8965

Vesprémi Samu utóda
PEJTSIK KÁROLY
fényképező-cikkek szaküzletében,
Budapest, IV., Károly-utca 1
Január hó 1-től főüzlet, IV., Város-
ház-utca 1. szám, Standard-palota
Kossuth Lajos-utca sarok.
Arjegyzék kívánatra ingyen.

Kodakok, albumok, kartonok.

Objektívek, kamrák.
Filmek, lenszék, vegyszerek.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK :	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

OLVASMÁNYAINK.

Szerkesztői üzenet.

Megfelelek nektek arra, a mire kértetek. Nem különbös dolog, hogy mit és miképen olvasunk. Mióta a betűk titka megnyílt előttünk: be sok millió betűn szalad végig a szemünk, de vajjon hol van az a német statisztikus, a ki számot tudna arról adni: vajjon hány gondolatnak, eszmének, ismeretnek a nyoma marad meg agyunkban? Hányat szalasztunk el ugyanabban a pillanatban, midőn a mondatnak végére jutottunk; hányat nem fogtunk fel helyesen, s hány tapadt oda emlékezetünk táblájára?

Manapság igen sokat olvasunk, mert végtelen sok alkalom kínálkozik reá. A tisztas *ábécé* jámbor szavai, apró versikéitől kezdve a tudományos művek vastag kötetéig csak olvasunk, olvasunk. Van mindenkinek az életében bizonyos időszak, a mikor valóságos olvasó-düh szállja meg. A könyvek igézetes bűbája tartja fogva. Nem válogat: ma vers, holnap hátborzongató, rémes történet, azután szindarab, kalandos leírás, ismeretterjesztő cikkek — ezek aztán valóságos harczot vívnak bennünk. Mindenik követeli a maga elsőbbségi jogát, mindenik szebbnek, fontosabbnak akar látszani, s végül az lesz a győztes, mely jobban megmarad az agyban, a szívben, a mely leginkább egybehangzik egyéni mivoltunkkal.

A sok százezer meg százezer szó közül, melyen végig tánczol a szemünk, néhány ezer a miénk lesz. Hűséges szolgálk, akkor áll rendelkezésünkre, a mikor akarjuk, a többi ezer vagy közelebbi, vagy távolabbi ismerősünk, s még mindig nagy lesz azoknak a szavaknak a száma, melyekkel nem ismerkedtünk meg, s talán soha sem is fogunk az életben találkozni.

Az első, s épen nem megvetendő hasznunk az olvasásból tehát az, hogy szókincsünk észrevétel nélkül, de gyorsan gyarapodik. A ki megtartotta kis korában írt apró dolgozatait, s évek múlva olvassa el: az tapasztalni fogja, hogy milyen szegény volt egykor szavak dolgában, s minő gazdaggá lett az olvasmányok által. Ámde mi erre ügyet sem vetünk. A szavakat nem tanuljuk, azok maguktól, mintegy ingyen való jóakarattól szegődnek hozzánk. Egyszer halljuk — elfeledjük, tiszser halljuk — s a tizenegyedikszor már mi is használjuk. Az én kis fiam nem volt még három esztendő, mikor építő-kövecskéivel játszva így kiáltott fel: «nem csinálom, mert nagyon *komplikált!*» Ki tudja, mikor tapadt hozzá ez a magyarba oltott diák szó!

Ha a kisebb korunkban olvasottak tartalma idővel elmosódik, ha a mesék, kalandos történetek emlékezetünkben nem maradnak meg: ezen búsulnunk nem szabad. Fölös hasznunk volt belőlük. Soha annyi kincset nem gyűjtöttünk, mint akkor.

Ámde fejlődünk is, ismereteink köre tágul. A mese iránt még megmarad a fogékonyságunk, szeretjük az érdekes történeteket, érdeklődünk a történelem iránt, a tudománytól sem idegenkedünk, kinek-kinek a maga egyéni hajlama szerint van valamire külön is kedve.

Olvasmányaink most már nem mulattató eszközök, hanem hathatós közvetítői az ismeretszerzésnek. Most már nem szabad a szemünket lázas sietséggel végig tánczoltatnunk a sorokon. Megmegállunk, s gondolkodunk az olvasottak felett. Egy-egy fejezet végén papírra vetjük az olvasottaknak lényegét. S midőn végére jutottunk az egésznek: végig olvasgatjuk jegyzeteinket, avagy a tartalomjegyzék során mintegy számon kérjük